

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Болтенкова К.В., студентка 3 курсу факультету економіки і менеджменту
Кербікова А.С., старший викладач кафедри економіки та підприємництва
ім. Т. Г. Беня

Національна металургійна академія України

Дніпропетровська область знаходиться в степовій зоні України і займає площу 3,19 млн га, у тому числі землі лісогосподарського призначення становлять 115,162 тис. га, із них вкриті лісовою рослинністю 75,1 тис. га, загальний запас деревини 13,1 тис. м³, а лісистість області відповідає 5,6 %. У той же час, наявність потужних запасів мінеральної сировини і сприятливі агрокліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток агропромислового сектору. У результаті більша частина земель антропогенно-трансформована.

В таких умовах дуже складним та важливим є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів. Незважаючи на це, проводиться планомірна діяльність щодо розвитку і розширення заповідних територій, розглядаючи заповідну справу як головний засіб для комплексного вирішення важливих екологічних проблем, таких як, збереження біорізноманіття, відновлення і підтримка екологічного балансу в біосфері тощо.

Природно-заповідний фонд України (ПЗФ) – ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

Знаходиться під державним управлінням Міністерства екології та природних ресурсів України.

За інформацією Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, станом на 1 січня 2019 року ПЗФ України склав 8396 територій та об'єктів фактичною площею 3,99 мільйона га в межах території України та 402 500 га у межах акваторії Чорного моря.

Відношення фактичної площі природно-заповідного фонду до площі держави становило в межах 6,1%.

Мережа ПЗФ області станом на 01.01.2019 становить 178 об'єктів загальною площею 96333,99 га або 2,9 % площі області. Із них 31 об'єкт – загальнодержавного значення на площі 33103,86 га, та 147 – місцевого значення на площі 63230,13 га.

На території Дніпропетровської області розвинені різноманітні типи байрачних лісів, балкові ландшафти з осередками ендемічної степової флори та фауни. У межах області є реліктовий Самарський бір – унікальне природне утворення, якому немає рівних у світі. У долинах степових річок і балках на

поверхню виходять кристалічні породи, на яких формуються своєрідні біогеоценози. У долинах малих річок формуються багаті біологічним різноманіттям заплавно-борові та водно-болотні комплекси.

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.

На сучасному етапі розвитку господарювання в межах Дніпропетровської області спостерігається посилення впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі та стан біорізноманіття. Зокрема відбувається відновлення діяльності гірничодобувних підприємств, відведення нових територій під будівництво кар'єрів по видобутку корисних копалин, промислових об'єктів, житлової забудови, влаштування полігонів твердих побутових відходів. До складу цих земель значною мірою потрапляють і природні території, які могли б стати елементами екомережі, але втрачаються безповоротно внаслідок вище зазначеної діяльності. За останні роки підсилився вплив на балково-степові екосистеми, які займають важливе місце в системі екомережі Дніпропетровської області. Тут через надмірне випасання (або навпаки раптове припинення випасу), постійні випалювання сухих залишків природної трав'яної рослинності. Останній є причиною значних трансформацій у видовому складі та характері угруповань степової рослинності.

Помітно скоротилась кількість вегетуючих та квітучих ефемероїдів і ефемерів, у тому числі рідкісних та зникаючих видів, занесених до Червоної книги України. З другого боку, після випалів звільнені екологічні ніші швидко заповнюють види з активною екологічною стратегією, внаслідок чого ділянки ковилових та типчаківих степів починають поступово заміщуватися угрупованнями пирію повзучого, куничника наземного та інших довгокореневищних злаків. Полезахисні лісосмуги повсюдно, а особливо в південних районах області, потерпають не тільки від випалів, але й від незаконних рубок. Внаслідок цього значна частина лісосмуг втратила захисні функції, має вигляд дуже розріджених насаджень, а подекуди знищена повністю.

У більш задовільному стані знаходяться землі лісового фонду, які є важливим елементом екомережі, але в області, яка знаходиться в степовій зоні, ліси займають незначні площі і не можуть суттєво впливати на формування безперервного екологічного каркасу. Крім того, в лісах відбуваються лісовідновні та суцільні санітарні рубки, нерідко трапляються лісові пожежі, влаштовуються локальні кар'єри для видобутку піску, що загалом також поступово знижує захисну роль лісів для довкілля та їх значення як елементів екомережі.

Література

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Болтенкова К.В., Кербікова А.С. Діагностика охорони та захисту лісів в Україні: Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. конф. Здобувачів вищої освіти та молодих учених, Дніпро, 23 квіт. 2019 р. / Нац. метал. академія України. – Дніпро. – 2019. – с. 210-211.
3. Економіка природокористування. Частина І: Навчальний посібник. / В.С. Кирилюк, О.С. Малюк, Л.І. Сомова, Л.М. Проха, А.С. Кербікова – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 111 с.
4. Кербікова А.С. Діагностика екологічного стану Дніпропетровщини / А.С. Кербікова, О.А. Беженова // Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз: Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. конф., Дніпро, 26-27 квіт. 2018р. – В 2-х томах. – Т. 2. / НМетАУ. – 2018. – С. 228-230.
5. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / С.Б. Довбня, Т.В. Гулик, А.С. Кербікова. // Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2011. - 370 с.
6. Семенова Т.В. Діагностика екологічного стану України [Електронний ресурс] / Т.В. Семенова, А.С. Кербікова // // Інфраструктура ринку. -2018. - №23. - С. 200-205. Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/23-2018>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПОРТОВИХ ТЕРИТОРІЙ

Боровських А.А., студентка 2го курсу магістратури спеціальності «Менеджмент ЗЕД», економіко-правовий факультет.

Нєнно І.М., д.е.н., професор кафедри менеджменту та інновацій

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

Вигідне територіальне розташування України між східними та західними країнами це можливість використовувати високий транзитний та логістичний потенціал економіки України. Такі вигоди існують і завдяки наявності виходу до Чорного моря, яке є одним із провідних транспортних коридорів між Азією та Європою. Використання транзитного потенціалу України в повній мірі можливе у разі інтенсивного розвитку портів територій. Отже, зростає необхідність впровадження сучасних управлінських, технологічних, маркетингових та фінансових технологій для вдосконалення систем управління морськими портами. Такі заходи уможливлуватимуть остаточний вибір території України замість альтернативних маршрутів через Білорусь, країни Балтії та Польщу, через Чорне море. Унікальне географічне розташування України дозволяє їй посісти гідне місце в міжнародній логістичній системі. Це стане джерелом добробуту українців, бо саме логістичні послуги являють собою високодохідні та системо-утворюючі види діяльності, в які можливо закладати високу додану вартість. Інструментом впливу на розвиток портів територій стає бізнес-модель порту. Для аналізу діяльності ДП «Одеський морський торговельний порт» за 2016-2018 рр. розраховані показники (див. табл. 3.3) можна зобразити у вигляді 12-кінцевої зірки – ерцгами, яка є ефективним інструментом порівняльного аналізу бізнес-моделей. Ерцгама показує що, чим далі коефіцієнт від центра, тим він краще. На рис. 1 графічно зображено 12-факторну модель ROE.